

долявя в описанието на отец Ередиа или на Адриана от „Роман без заглавие“, предхождащ (без да е точно датиран) „Осъдени души“. (Самоанализите на Адриана в този смисъл са особено красноречиви.) Това е трактовката на расата в рамките на научната антропология, посредством понятието за „расата“ като исторически създадена се част от човечеството, обединена от общ произход, с общи физически (морфологически и физиологични) наследствени белези...

Но Д. Димов не спира дотук. Цитираният диалог от „Поручик Бенц“ навежда на мисълта, че той е бил изкушен и от спора за расизма, чийто апогей впрочем съвпада с появата на романа му - 1938 г. И в това няма нищо чудно - писателят да има своя позиция в един злободневен въпрос, дебатиран оживено не само в печата, но и в собствените му академични среди. Спорът впрочем е започнат от проф. Стефан Костурков, който е зоолог (и да не е бил преподавател на Д. Димов, поради факта, че е достатъчно популярен за времето си, още повече и „колега“, вероятно е привлякъл вниманието на младия учен и белетрист). Проф. Костурков „открива“ писането по въпроса за расите още през 1928 г., когато излиза брошурата му „Израждането на културното човечество. Борба с израждането“. Тази книжка обявява и създаването на така нареченото „Българско дружество за расова хигиена“. Патосът ѝ е срещу „панмиксията“ на расите, сиреч „липсата на отбор спрямо недъгавото“, водещи до „израждането“.

Следващата 1929 г. пък се появява неприкрито „расисткото“ съчинение на Кирил Христов „От нация към раса“, в което картината на „смешенията“ по нашите земи добива гротесков характер. Защото писателят разглежда българите като „чада на противоестествените смешения“ и ги определя със страховито звучащото слово: *бастарди*... През 1934 г. е публикувана екзалтираната, но боравеща с научно подплатени пристрастия книга на философа Янко Янев „Героичният човек“, който заедно с проф. Спиридон Казанджиев авторитетно се вписва, макар и непряко, в дискуссионното поле. Расисткият дискурс междувременно е завладял широките социокултурни пространства на пресата, под влиянието, разбира се, на ситуацията в централна Европа и особено в Германия. Вече в края на 30-те той достига висшата си фаза - академичната: в лицето на професорската „триада“: известният биолог Методи Попов, споменатият зоолог Костурков и яростният им опонент - философът Димитър Михалчев. През 1938 М. Попов издава „Българският народ между европейските раси и народи“ и